

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ СЛІДЧОГО СУДДІ

С. Л. Шаренко, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального процесу Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, голова Київського районного суду м. Харкова

Постановка проблеми. Відповідальність за невиконання рішень суб'єкта, наділеного відповідною компетенцією, у загальній теорії іменують четвертим складником компетенції суб'єкта державно-владних повноважень, без якого компетенція втрачає публічно-правову забезпеченість¹. Безперечно, даний компонент властивий і компетенції слідчого судді у кримінальному процесі. Разом із тим, специфіка процесуального статусу слідчого судді породжує й деякі дискусійні питання щодо відповідальності за невиконання його рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти питання юридичної відповідальності за невиконання судових рішень слідчого судді розкриваються у працях Р. Білоконя, Ю. Грошевого, А. Мурзановської, Ю. Тихомирова та інших науковців. Водночас окремого наукового дослідження з окресленої проблематики не проводилось. З огляду на це **метою цієї статті** є дослідження особливостей юридичної відповідальності за невиконання судових рішень слідчого судді.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перш за все відмітимо, що відповідальність за невиконання рішень слідчого судді, як представника судової гілки влади, за логікою має бути різновидом відповідальності за невиконання рішень суду. Разом із тим, на наш

¹ Ю. Тихомиров, *Теорія компетенції*. (Юстициформ 2001) 55–6

погляд, на сьогодні у цьому питанні існує певна міжгалузева неузгодженість між положеннями КПК та статтями інших нормативних актів, які таку відповідальність встановлюють. Зокрема, такими статтями є відповідні норми КК та КУпАП. Так, КК встановлює кримінальну відповідальність за невиконання судового рішення, що згідно із диспозицією статті може виразитися в «умисному невиконанні вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджанні їх виконанню» (ст. 382 КК). У свою чергу КУпАП передбачена адміністративна відповідальність за прояв неповаги до суду, яка може виразитися «у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчиненні будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил» (ст. 185³ КУпАП).

На першій погляд, наведені вище норми кримінального та адміністративного права рівною мірою стосуються як невиконання рішень суду (незалежно від форми такого рішення), так і ухвал слідчого судді. Показово, що саме такий підхід проглядається в окремих наукових джерелах з кримінального права, де зазначається, що «предметом злочину за частинами 1–3 ст. 382 КК є судовий акт органів правосуддя (рішення, вирок, ухвала, постанова), який постановлений: а) судом будь-якої юрисдикції (загальної чи спеціальної); б) судом будь-якої інстанції (першої, апеляційної чи касаційної); в) судом із будь-якої категорії справ (цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних)»¹. Таким шляхом йде й практика застосування ст. 382 КК до випадків невиконання ухвал слідчого судді, що можна проілюструвати на прикладі окремих вироків. Так, Комінтернівським районним судом м. Харкова Особу_2 було визнано винною у вчиненні злочину, передбаченого ч. 2 ст. 382 КК, оскільки, як було встановлено, вказана особа, маючи злочинний намір на невиконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ до речей і документів, усвідомлюючи факт

¹ Тацій В, Борисов В, Тютюгін В, (ред) *Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар*. (Право 2013) т 2 873

наявності у нього запитуваних документів, необхідних для призначення службових експертиз по кримінальному провадженню, з метою уникнення видачі документів і унеможливлення призначення судових експертиз, умисно надав документи, які не відповідають дійсності¹. Селидівським міським судом Донецької області було винесено обвинувальний вирок за ч. 1 ст. 382 КК стосовно Особа_1, яка в ході виконання ухвали слідчого судді про надання дозволу на огляд іншого володіння особи (приміщення магазину) «підійшла до прокурора та почала вихоплювати з рук виявлені в ході огляду робочі зошити, в результаті чого один зошит був розірваний. Після чого Особа_1 схопила коробку з робочими зошитами та направилась до виходу з торгової зали в напрямку господарського подвір'я. Повернувшись через декілька хвилин до торгової зали, Особа_1 повідомила, що знищила робочі зошити, чим перешкодила виконати ухвалу суду, що набрала законної сили, проведення огляду в подальшому було неможливим»². Мукачівським міськрайонним судом Закарпатської області було винесено обвинувальний вирок за ч. 1 ст. 382 КК стосовно Особа_1, яка «маючи умисел на перешкоджання виконанню ухвали слідчого судді Виноградівського районного суду у справі № 299/2394/18 від 14.11.2018 року про надання дозволу на затримання та доставку до суду для розгляду запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою, перебуваючи у малому коридорі плацкартного вагону № 10 пасажирського потягу № 107Л, сполученням Одеса-Ужгород, на під'їзді до залізничної станції Мукачево, переконав працівників поліції у виникненні у нього гострої необхідності справити природні потреби, після чого діючи умисно, усвідомлюючи протиправний характер своїх дій, їх карність та настання суспільно-небезпечних наслідків, з метою уникнення участі у судовому засіданні, зачинився у вбиральному приміщенні вагону та покинув

¹ Вирок Комінтернівського районного суду від 7 червня 2017 р., судова справа № 641/3434/17 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67030069>.

² Вирок Селидівського міського суду Донецької області від 1 лютого 2017 р., судова справа № 242/4470/16 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64478718>

його через відчинене вікно, вистрибнувши з потягу, який зменшив хід перед залізничною станцією Мукачєво»¹.

Як бачимо, незважаючи на той факт, що у ст. 382 КК йдеться про невиконання рішення суду і при цьому рішення слідчого судді не згадується, судова практика йде шляхом розширювального тлумачення і застосування ст. 382 КК й до випадків невиконання ухвал слідчого судді. По суті правозастосовники сприймають буквально значення ст. 382 КК як законодавчу неточність, якою можна знехтувати, і виходять із широкого розуміння терміна «суд», включаючи до його обсягу як суд, що розглядає справу по суті, так і слідчого суддю.

Підтримуючи такий підхід по суті, все ж маємо вказати на його слабкі місця з формальної точки зору (яка в кримінальному процесі досить часто може мати вирішальне значення). По-перше, як вже відмічали дослідники, «можливо було б поблажливо поставитися до законодавчої неточності й при сприйнятті даної норми виходити з широкого розуміння поняття “суд”, включаючи до його змісту всіх представників судової влади: як суд, що розглядає справу по суті, так і слідчого суддю. Проте такий підхід виключає сам законодавець, даючи в тексті КПК чітко відокремлені нормативні дефініції понять “слідчий суддя” (п. 18 ч. 1 ст. 3 КПК) і “суд” (пункти 20, 21, 22 ч. 1 ст. 3 КПК)»². По-друге, розширювальне тлумачення передбачає розповсюдження дії норми закону на аналогічні випадки, які законом не врегульовані, тобто по суті є застосуванням закону за аналогією. У свою чергу, кримінальним законодавством України чітко передбачено, що злочинність діяння, а також його караність та інші кримінально-правові наслідки визначаються тільки КК, а застосування закону про кримінальну відповідальність за аналогією заборонено (частини 3, 4 ст. 3 КК).

Схожа проблема виникає і при спробах забезпечення виконання рішень слідчого судді шляхом застосування ст. 185³ КУпАП, якою,

¹ Вирок Мукачєвського міськрайонного суду Закарпатської області від 4 квітня 2019 р., судова справа № 1-кп/303/216/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80938006>

² Лейба О. А. 'Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання' (дис канд. юрид наук, Нац юр ун-т ім. Ярослава Мудрого 2018) 150–1

як вже зазначалось, передбачена адміністративна відповідальність за прояв неповаги до суду, що може виразитися «у злісному ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчиненні будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил». При цьому очевидно, що як рішення слідчого судді щодо виклику особи в судове засідання може бути не виконане (власне така ситуація прямо передбачає ст. 139 КПК), так і цілком можлива непокора учасників судового засідання слідчому судді, який дане засідання проводить. Не викликає заперечень, що виклик до суду і розпорядження слідчого судді під час судового засідання є рішеннями державно-владного суб'єкта, прийнятими в межах його компетенції, невиконання яких має передбачати відповідальність. Але у даному випадку знову ж таки зіштовхуємось із текстуальною невідповідністю положень КУпАП та КПК. По-перше, в ст. 185³ КУпАП (як і в ст. 382 КК) йдеться виключно про суд і не згадується слідчий суддя, що суперечить чіткому розмежуванню цих процесуальних суб'єктів у КПК. По-друге, КУпАП веде мову про непокору розпорядженням головуєчого. Але при цьому виникає питання щодо розповсюдження статусу головуєчого на слідчого суддю, адже відповідно до легального визначення, наданого КПК, «головуючий – це суддя, який розглядає справу одноособово, а при колегіальному розгляді справи – суддя-доповідач» (п. 2 ч. 1 ст. 3 КПК). При цьому КПК розмежовує нормативні дефініції понять «суддя» (п. 23 ч. 1 ст. 3 КПК) і «слідчий суддя» (п. 18 ч. 1 ст. 3 КПК).

Зважаючи на наведені вище аргументи, розповсюдження кримінальної відповідальності за невиконання рішення суду і адміністративної відповідальності за неповагу до суду (в формі недотримання його законних вимог) на випадки, коли суб'єктом прийняття рішення або висловлення вимоги є слідчий суддя є правильним за своєю суттю, але сумнівним з формальної точки зору, зважаючи на неузгодженість позицій КК, КУпАП з однієї сторони та КПК – з іншої. Вирішенням даної проблеми має стати внесення відповідних змін до положень ст. 382 КК і ст. 185³ КУпАП, спрямованих на

включення до переліку суб'єктів прийняття рішення, виконання якого охороняється, не лише суду або головуючого, а й слідчого судді. Як позитивний досвід, що в даному випадку має служити прикладом, на наш погляд, варто згадати законодавчі зміни, спрямовані на синхронізацію положень новоприйнятого КПК і норм ЗУ «Про міліцію», внаслідок яких п. 11 ч. 1 ст. 10 даного Закону було сформульовано таким чином: «Міліція відповідно до своїх завдань зобов'язана: ... 11) виконувати у передбачених законодавством випадках і в межах своєї компетенції постанови прокурора, слідчого, рішення слідчого судді, суду»¹.

Окрім у певному розумінні класичних видів відповідальності, до яких безумовно належать кримінальна та адміністративна, розгляд питання відповідальності за невиконання рішень слідчого судді не може бути здійснений без звернення до такого правового явища, як кримінальна процесуальна відповідальність. Відмітимо, що про кримінальну процесуальну відповідальність як про окремий самостійний вид юридичної відповідальності в правовій науці почали говорити відносно недавно. Так, у постановочному плані на рівні наукових статей це питання було піднято в 70-х роках радянськими процесуалістами², та знайшло активну підтримку і подальший розвиток як в радянській процесуальній науці³, так і в наукових колах на теренах незалежної України, зокрема у найбільш нових роботах монографічного рівня⁴. Як результат, на сьогодні в науці

¹ Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення законодавства у відповідність з Кримінальним процесуальним кодексом України : Закон України від 16 травня 2013 р. № 245-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-18/ed20130609>

² Чечина Н, Элькинд П, 'Об уголовно-процессуальной и гражданской процессуальной ответственности' (1973) 9 Советское государство и право 33–41; Мотовиловкер Я, 'Уголовно-процессуальная ответственность обвиняемого и уголовно-правовая ответственность виновного' (1977) 1 Правоведение 59–65

³ Ветрова Г, *Уголовно-процессуальная ответственность* (Наука 1987) 113; Коврига З *Уголовно-процессуальная ответственность* (Издательство Воронежского Государственного Университета 1984) 236

⁴ Білокінь Р *Кримінально-процесуальна відповідальність* (Видавничий центр «Кафедра» 2017) 430; Мурзановська А *Кримінально-процесуальна відповідальність за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року* (Видавничий дім «Гельветика» 2018) 192

кримінального процесу сформувалась дефініція кримінальної процесуальної відповідальності, під якою пропонують розуміти «вид юридичної відповідальності, який полягає у застосуванні до учасника кримінального провадження, який вчинив кримінальне процесуальне правопорушення чи зловживання процесуальними правами, санкції кримінальної процесуальної норми, яка передбачає покладення на особу нових або додаткових обов'язків (позбавлення процесуальних прав) та забезпечується процесуальним примусом у встановленому кримінальним процесуальним законом порядку»¹.

Не заглиблюючись в проблематику кримінальної процесуальної відповідальності в цілому (оскільки, з одного боку, це виходить за межі нашого дослідження, а, з іншого, дане питання детально опрацьоване в згадуваних наукових працях), зосередимось на тих її аспектах, які стосуються забезпечення виконання рішень слідчого судді. Так, у сформованій науковцями системі заходів кримінальної процесуальної відповідальності можна виокремити види тих несприятливих правових наслідків, які настають для учасників кримінального провадження у разі невиконання рішень слідчого судді: грошове стягнення (статті 144, 144–147 КПК); звернення застави в дохід держави (ч. 8 ст. 182 КПК); обрання запобіжного заходу, якщо особою було порушено зобов'язання з'являтися; зміна раніше обраного запобіжного заходу в разі його порушення на більш суворий (ч. 2 ст. 179 КПК); невизначення розміру застави при обранні запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою щодо особи, стосовно якої у цьому провадженні вже обирався запобіжний захід у вигляді застави, проте був порушений нею (п. 3 ч. 4 ст. 183 КПК); проведення обшуку у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 166 КПК); визнання доказів недопустимими (ст. 87 КПК)².

У свою чергу, враховуючи вищенаведені варіанти несприятливих наслідків, які науковці відносять до видів кримінальної процесуальної відповідальності за невиконання рішень слідчого судді, варто відмітити наявність досить цікавої судової практики, яка

¹ Білокін Р (387)

² Мурзановська А (185-6)

у випадках такого роду порушень ухвал слідчих суддів йде шляхом не лише застосування більш суворих заходів кримінального процесуального впливу (як то зміна запобіжного заходу), а й шляхом застосування кримінальної відповідальності. Так, наприклад, вирок Біляївського районного суду Одеської області Особа_1 і Особа_2 були визнані винними у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 382 КК (невиконання судового рішення) за таких обставин: «30 квітня 2014 року слідчим суддею Біляївського районного суду Одеської області винесена ухвала про застосування відносно Особа_1 і Особа_2 запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту, якою на них були покладені обов'язки: перебувати до слідчого СВ Біляївського РВ ГУМВС України в Одеській області Особа_4 за першою вимогою; цілодобово не залишати місце постійного проживання – Адреса_2, без дозволу слідчого, прокурора або суду. Особа_1 і Особа_2 роз'яснено вимоги ст. 176–178, 181, 193, 194, 196, 205 КПК України, про що вони поставили свій підпис на ухвалі суду. 01 червня 2014 року, в першій половині дня, більш точний час слідством не встановлено, вони посварилися з власницею домоволодіння Особа_3 та останньою було висунуто вимогу покинути місце проживання. Особа_1 і Особа_2, достовірно знаючи про обов'язок не залишати місце проживання, без дозволу прокурора або суду, діючи навмисно, не повідомили прокурора або суд про намір залишити місце проживання, не маючи відповідного дозволу, залишили місце проживання: Адреса_2 і стали ухилятися від суду. ...Вина обвинувачених за ч. 1 ст. 382 КК у судовому засіданні доведена, оскільки вони були зобов'язані не покидати місце постійного проживання без дозволу слідчого, прокурора чи суду, а за таким дозволом вони не зверталися, що підтвердили у судовому засіданні»¹. При цьому показово, що запобіжний захід для Особа_1 і Особа_2 у цьому випадку також був змінений із домашнього арешту на тримання під вартою із поміщенням до Одеського слідчого ізолятора. За схожих фактичних обставин вирок за обвинуваченням особи у вчиненні злочину, передбаченого ч. 1 ст. 382 КК, було винесено

¹ Вирок Біляївського районного суду Одеської області від 4 лютого 2015 р., судова справа №496/3694/14-к URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42605701>

Дергачівським районним судом Харківської області: «30 грудня 2016 року слідчим суддею Жовтневого районного суду м. Харкова винесено ухвалу щодо зміни екстрадиційного арешту відносно громадянина Російської Федерації Особа_2, який утримувався в Харківській установі виконання покарань №27, на цілодобовий домашній арешт із застосуванням електронного засобу контролю та заборону йому залишати фактичне місце проживання. ...19 січня 2017 року Особа_2, знаходячись за місцем мешкання, маючи прямий умисел на невиконання ухвали суду, що набрала законної сили, щодо застосованого до нього цілодобового домашнього арешту за вказаною адресою із застосуванням електронного засобу контролю, помістив ногу на якій був закріплений зазначений електронний засіб контролю, до відра з теплою водою внаслідок чого прилад цю ситуацію інтерпретував, як контакт із тілом, після чого він пошкодив електронний браслет та, залишивши його самовільно, без дозволу суду покинув домоволодіння та зник у невідомому напрямку»¹.

Зіставлення вищенаведених наукових позицій стосовно видів кримінальної процесуальної відповідальності за невиконання рішень слідчого судді і процитованих прикладів із судової практики породжує низку запитань, зокрема: чому за одне діяння застосовуються два види відповідальності: кримінально-процесуальна і кримінально-правова?; чи є застосування цих двох видів відповідальності за одне діяння доцільним, а головне законним?; чи не ставить факт застосування кримінальної відповідальності за процесуальні порушення під сумнів наукову тезу щодо віднесення перелічених несприятливих наслідків (як то зміна запобіжного заходу на більш суворий) до різновидів кримінальної процесуальної відповідальності?

Відповіді на поставлені запитання, на наш погляд, у першу чергу варто шукати в специфіці кримінальної процесуальної відповідальності. Перш за все відмітимо, що кримінальній процесуальній відповідальності як різновиду юридичної відповідальності, власти-

¹ Вирок Дергачівського районного суду м. Харкова від 28 листопада 2018 р., судова справа №619/2978/17 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78201452>.

ві усі загальні ознаки юридичної відповідальності, як то: застосування лише за порушення визначених законом обов'язків, нормативна закріпленість, настання для особи певних правообмежень, примусовість виконання. Безперечно, усі ці формальні ознаки можна віднайти й в кримінальних процесуальних процедурах, які встановлюють, наприклад, зміну раніше обраного запобіжного заходу в разі його порушення на більш суворий або проведення обшуку у разі невиконання ухвали про тимчасовий доступ до речей і документів. Тож, варто погодитися з науковцями, які відносять зазначені процесуальні наслідки до різновидів кримінальної процесуальної відповідальності. Разом із тим, на рівні загальної теорії права на сьогодні визнано, що юридична відповідальність має виконувати чотири основні функції (цілі): право відновлювальна (відновлення незаконно порушених прав), каральна (покарання правопорушника), загальнопревентивна (виховання суспільства в дусі поваги до закону), спеціально-превентивна (запобігання вчиненню нових правопорушень через перевиховання правопорушника)¹. У свою чергу, правова природа кримінальних процесуальних інститутів, які на сьогодні в науці традиційно відносять до різновидів кримінальної процесуальної відповідальності, далеко не завжди передбачає їх спрямованість на досягнення зазначених цілей. Навряд чи коректно стверджувати, що зміна запобіжного заходу на більш суворий або проведення обшуку в разі невиконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ в першу чергу переслідує мету покарати правопорушника, перевиховати його, або запобігти вчиненню аналогічних проступків іншими громадянами через демонстрацію їм можливих негативних наслідків протиправної поведінки. На наш погляд, специфіка кримінальної процесуальної відповідальності полягає у тому, що ані кара, ані превенція як такі не є метою посилення заходів кримінально-процесуального примусу (хоча їх формальні ознаки й наявні), а є лише супутнім, похідним наслідком застосування більш істотного обмеження прав і свобод людини (за умови, що раніше застосовані більш м'які

¹ Скакун О *Теория государства и права* (Консум; Ун-т внутр дел 2000) 471

кримінальні процесуальні заходи не спрацювали) з метою вирішення завдань кримінального провадження.

Висновки. Наведені висновки надають можливість стверджувати, що факт застосування кримінальної відповідальності за процесуальні порушення не ставить під сумнів наукову тезу про віднесення окремих передбачених КПК несприятливих наслідків (як то зміна запобіжного заходу на більш суворий або проведення обшуку в разі невиконання ухвали слідчого судді про тимчасовий доступ) до різновидів кримінальної процесуальної відповідальності. Проте ці види відповідальності є принципово різними за своєю правовою природою, зокрема в частині функціональної спрямованості. Кримінально-правова відповідальність безпосередньо спрямована на досягнення загальних цілей юридичної відповідальності: правовідновлювальної, каральної, загальнопревентивної та спеціально-превентивної. У свою чергу кримінальна процесуальна відповідальність не має за безпосередню мету досягнення зазначених цілей (хоча й містить їх формальні ознаки). Для кримінальної процесуальної відповідальності досягнення зазначених цілей (якщо таке має місце) є лише супутнім, похідним наслідком застосування більш істотного обмеження прав і свобод людини (за умови, що раніше застосовані більш м'які кримінальні процесуальні заходи не спрацювали) з метою вирішення передбачених ст. 2 КПК України завдань кримінального провадження.

Вищенаведене надає можливість висловитися стосовно доцільності і законності застосування кримінальної процесуальної та кримінально-правової відповідальності за одне й те саме порушення – невиконання ухвал слідчого судді. Так, дані види відповідальності не є взаємодублюючими, кожна із них переслідує власну передбачену законом мету, тож відповідь щодо доцільності їх одночасного застосування має бути ствердною. При цьому, зважаючи на той факт, що йдеться про два різні види юридичної відповідальності, їх застосування за один і той самий проступок не суперечить чинному законодавству, оскільки відповідно до ст. 61 Конституції України ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності *одного виду* за одне й те саме правопорушення.

Зазначені теоретичні висновки та вищенаведений аналіз судової практики, який демонструє поширеність застосування ст. 382 КК України за невиконання ухвал слідчих суддів, також дає можливість висловити пропозицію про необхідність інформувати особу щодо можливості такого роду наслідків за невиконання ухвали слідчого судді. Зокрема, КПК слід доповнити положенням, відповідно до якого «Особі, прав та обов'язків якої стосується ухвала слідчого судді, при ознайомленні із такою ухвалою повідомляють, що за її невиконання передбачена кримінальна відповідальність відповідно до ст. 382 КК України». Вбачається, що, незважаючи на презумпцію знання закону, що визначено ст. 68 Конституції України¹, такий підхід буде корисним як для прогнозування особою можливих наслідків своєї неправомірної поведінки, так і для підвищення ефективності у питанні виконання ухвал слідчих суддів особами, прав та обов'язків яких ці ухвали стосуються.

REFERENCES

Перелік юридичних документів

Законодавство

1. Конституція України від 28.06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/qo/254k/96-вр> (дата звернення: 20.07.2019)

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо приведення законодавства у відповідність з Кримінальним процесуальним кодексом України : Закон України від 16 травня 2013 р. №245-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-18/ed20130609>. (дата звернення: 20.07.2019)

Справи

3. Вирок Біляївського районного суду Одеської області від 4 лютого 2015 р., судова справа №496/3694/14-к URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42605701>. (дата звернення: 20.07.2019)

4. Вирок Дергачівського районного суду м. Харкова від 28 листопада 2018 р., судова справа №619/2978/17 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78201452>. (дата звернення: 20.07.2019)

¹ Конституція України від 28.06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/qo/254k/96-вр>

5. Вирок Комінтернівського районного суду від 7 червня 2017 р., судова справа № 641/3434/17 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67030069>. (дата звернення: 20.07.2019)
6. Вирок Мукачівського міськрайонного суду Закарпатської області від 4 квітня 2019 р., судова справа № 1-кп/303/216/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80938006>. (дата звернення: 20.07.2019)
7. Вирок Селидівського міського суду Донецької області від 1 лютого 2017 р., судова справа № 242/4470/16 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64478718>. (дата звернення: 20.07.2019)

Бібліографія

Книги з автором

1. Білокінь Р *Кримінально-процесуальна відповідальність* (Видавничий центр «Кафедра» 2017)
2. Ветрова Г, *Уголовно-процесуальная ответственность* (Наука 1987)
3. Коврига З *Уголовно-процесуальная ответственность* (Издательство Воронежского Государственного Университета 1984)
4. Мурзановська А *Кримінально-процесуальна відповідальність за Кримінальним процесуальним кодексом України 2012 року* (Видавничий дім «Гельветика» 2018)
5. Скаун О *Теория государства и права* (Консум; Ун-т внутр дел 2000)
6. Тихомиров Ю *Теория компетенции*. (Юстицинформ 2001)

Книги за редакцією

7. Тацій В, Борисов В, Тютюгін В, (ред.) *Кримінальний кодекс України: науково-практичний коментар*. (Право 2013) т 2

Статті з журналів

8. Мотовиловкер Я, 'Уголовно-процесуальная ответственность обвиняемого и уголовно-правовая ответственность виновного' (1977) 1 *Правоведение*
9. Чечина Н, Элькинд П, 'Об уголовно-процесуальной и гражданской процессуальной ответственности' (1973) 9 *Советское государство и право*

Дисертації

10. Лейба О. А. 'Дефекти кримінального процесуального законодавства та засоби їх подолання' (дис канд. Юрид наук Національний юр ун-т ім. Ярослава Мудрого 2018)

List of legal documents

Legislation

1. Konstytutsiia Ukrainy vid 28. 06.1996 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/qo/254k/96-вр>

2. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo pryvedennia zakonodavstva u vidpovidnist Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 16 travnia 2013 r. №245-VII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/245-18/ed20130609>

Cases

3. Vyrok Biliaivskoho raionnoho sudu Odeskoi oblasti vid 4 liutoho 2015 r., sudova sprava № 496/3694/14-k URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/42605701>

4. Vyrok Derhachivskoho raionnoho sudu m. Kharkova vid 28 lystopada 2018 r., sudova sprava № 619/2978/17 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78201452>.

5. Vyrok Kominternivskoho raionnoho sudu vid 7 chervnia 2017 r., sudova sprava № 641/3434/17 URL:: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/67030069>.

6. Vyrok Mukachivskoho miskraionnoho sudu Zakarpatskoi oblasti vid 4 kvitnia 2019 r., sudova sprava № 1-kp/303/216/19 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/80938006>.

7. Vyrok Selydivskoho miskoho sudu Donetskoi oblasti vid 1 liutoho 2017 r., sudova sprava № 242/4470/16 URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/64478718>

Bibliography

Authored books

1. Bilokin R Kryminalno-protsesualna vidpovidalnist [Criminal procedural liability] (Vydavnychiy tsentr «Kafedra» 2017) (in Ukrainian)

2. Vetrova G, Ugolovno-protsessualnaya otvetstvennost [Criminal procedural liability] (Nauka 1987) (in Russian)

3. Kovriga Z Ugolovno-protsessualnaya otvetstvennost [Criminal procedural liability] (Izdatelstvo Voronezhskogo Gosudarstvennogo Universiteta 1984) (in Russian)

4. Murzanovska A Kryminalno-protsesualna vidpovidalnist za Kryminalnym protsesualnym kodeksom Ukrainy 2012 roku [Criminal Procedural Liability for the Criminal Procedure Code of Ukraine 2012] (Vydavnychiy dim «Helvetyka» 2018) (in Ukrainian)

5. Skakun O Teoriya gosudarstva i prava [Theory of Government and Rights] (Kon-sum; Un-t vnutr del 2000) (in Russian)

Edited books

6. Tatsii V, Borysov V, Tiutiuhin V, (ed.) Kryminalnyi kodeks Ukrainy: naukovo-praktychnyi komentar [Criminal code of Ukraine: scientific and practical commentary]. (Pravo 2013) t 2

7. Tihomirov Yu Teoriya kompetentsii [Competency theory] (Yustitsinform 2001)

Journal articles

8. Motovilovker Ya, 'Ugolovno-protsessualnaya otvetstvennost obvinyaemogo i ugolovno-pravovaya otvetstvennost vinovnogo' [Criminal procedural responsibility of the accused and criminal liability of the guilty] (1977) 1 Pravovedenie (in Russian)

9. Chechina N, Elkind P, 'Ob ugolovno-protsessualnoy i grazhdanskoj protsessualnoy otvetstvennosti' [On criminal procedural and civil procedural liability] (1973) 9 Sovetskoe gosudarstvo i pravo

Dissertation

10. Leyba O. A. 'Defekti krimInalnogo protsesualnogo zakonodavstva ta zasobi Yih podolannya' [Defects of criminal procedure legislation and ways to overcome them] (Candidate's thesis, Natsionalnyi yuryd. un-t. im Ya Mudroho 2019). (in Ukrainian)

Шаренко С. Л. Окремі питання юридичної відповідальності за невиконання судових рішень слідчого судді

Стаття присвячена дослідженню юридичної відповідальності за невиконання ухвал слідчого судді. Виявлена неузгодженість норм кримінального, адміністративного та кримінального процесуального законодавства з цього питання. Кримінальна процесуальна відповідальність розглядається як окремий самостійний вид юридичної відповідальності, якій властиві усі загальні ознаки юридичної відповідальності, як то: застосування лише за порушення визначених законом обов'язків, нормативна закріпленість, настання для особи певних правообмежень, примусовість виконання. Автор висловлюється стосовно доцільності і законності застосування кримінальної процесуальної та кримінально-правової відповідальності за одне й те саме порушення – невиконання ухвал слідчого судді. При цьому, зважаючи на той факт, що йдеться про два різні види юридичної відповідальності, їх застосування за один і той самий проступок не суперечить чинному законодавству, оскільки відповідно до ст. 61 Конституції України ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення. Виокремлені несприятливі правові наслідки, що настають для учасників кримінального провадження у разі невиконання рішень слідчого судді.

Ключові слова: рішення слідчого судді; кримінальна процесуальна відповідальність; невиконання ухвали слідчого судді; неправомірна поведінка.

Шаренко С. Л. Отдельные вопросы юридической ответственности за неисполнение судебных решений следственного судьи

Статья посвящена исследованию юридической ответственности за неисполнение решений следственного судьи. Обнаружена несогласованность норм уголовного, административного и уголовного процессуального законодательства по этому

вопросу. Уголовной процессуальной ответственности как отдельному самостоятельному виду юридической ответственности присущи все общие признаки юридической ответственности, такие как: применение только за нарушение установленных законом обязанностей, нормативное закрепление, наступление для лица определенных правоограничений, принудительность исполнения. Автор высказывается о целесообразности и законности применения уголовного процессуального и уголовно-правовой ответственности за одно и то же нарушение – невыполнение определений следственного судьи. В то же время, учитывая тот факт, что существуют два разных вида юридической ответственности, их применение к одному и тому же проступку не противоречит действующему законодательству, поскольку согласно ст. 61 Конституции Украины никто не может быть дважды привлечен к юридической ответственности одного вида за одно и то же правонарушение. Выделены неблагоприятные правовые последствия, которые наступают для участников уголовного производства в случае неисполнения решений следственного судьи.

Ключевые слова: решение следственного судьи; уголовная процессуальная ответственность; неисполнение определения следственного судьи; неправомерное поведение

Shareno S. L. Certain issues of legal responsibility for non-enforcement of decisions of the investigating judge

Annotation. The article is devoted to the study of legal liability for non-execution of the decisions of the investigating judge. The inconsistency of the criminal, administrative and criminal procedural legislation on this issue was found. Criminal procedural responsibility as a separate independent type of legal responsibility is inherent in all common signs of legal responsibility, such as: using only for violation of statutory duties, regulatory fixation, the occurrence of certain legal restrictions for a person, compulsory execution.

Criminal liability is directly aimed at achieving the general objectives of legal liability: remedial, punitive, general preventive and specially preventive. In its turn, criminal procedural responsibility does not have the direct aim of achieving these goals. For criminal procedural responsibility, the achievement of these goals is merely an incidental, consequential consequence of the application of a more substantial restriction of human rights and freedoms in order to resolve the stipulated articles. 2 CPC of Ukraine the tasks of criminal proceedings.

The above allows us to speak about the expediency and legitimacy of the use of criminal procedure and criminal liability for the same violation – failure to comply with the decisions of the investigating judge. Thus, these types of liability are not mutually duplicative, each of them pursues its own legal purpose. At the same time, given the fact that there are two different types of legal liability, their application for the same misconduct does not contradict the current legislation, since according to Art. 61 of the Constitution of Ukraine no one can be twice brought to legal liability of one kind for the same offense.

Highlighted adverse legal consequences that occur for participants in criminal proceedings in the event of non-execution of the decisions of the investigating judge.

Key words: decision of the investigating judge; criminal liability; failure to comply with the determination of the investigating judge; misconduct